

այս մասին հարեւանցի ակնարկով մը խօսած եմ արդէն Բազմավէպի 1927 ի թիւ 11 ին մէջ, Պուլկարահայ գաղութները ունեցած են բարգաւաճման շրջաններ, շիջած եւ վերստին ուճացած: Մինչև ցայժմ կատարուած աշխատանքները ոչ մէկ լուրջ հանգամանք չեն ունեցած, բաղդատմամբ եղած առատ նիւթին եւ եղած ամէն տեսակ դիրութեանց ոչ մէկ լուրջ պըրպըտում չէ կատարուած: Տարիներ կ'անցնին եւ Պուլկարահայ ամէնէն ճոխ գաղութներուն ըթին տակ գտնուող Հայ մեծարժէք յիշատակարան մը Պաշտօնայի վանքը կը մնայ այն անորոշութեան եւ մոռացութեան մէջ որ կարծես Հայուն անփութութեան կարկառուն մէկ նիշը կ'ուզէ ըլլալ: Այդքան զժուռ է որ մէկ երկու բանիմաց Հայեր քանի մը մղոն ճամբորդեն ձեռքի լուսանկարի հասարակ գործիքով մը մի քանի լուսանկարներ քաշեն եւ կամ գոնէ քիչ մը պրպտեն եւ

Պուլկար պատմական մատենագրութեան մէջ գտնուող առատ տեղեկութեանց թարգմանութիւններով լոյս բերեն այդ չընաղ կոթողին խորհրդաւոր անցեալէն յիշատակներ:

Ոչինչ կ'ըլլուի՝ անհատնում ներթերով լի այդ գաղութի անցեալին նշմարները փրկելու համար, մինչ ժամանակը՝ յըրի ապագային անակնկալներով՝ ներկայիս իսկ կը կատարէ իր ջնջող աշխատանքը: Բազմավէպի քաջալերիչ ընթացքը իմ գրեթէ մանկութեան տարիներուն հապճեպ հաւաքած այս գաղութին նշխարները հաւաքելով հրատարակելուս մէջ, իրապէս պէտք էր մղում մը տար Պուլկարահայ ուսումնասէրին... մինչ միակ արտադրութիւնը մեր առջեւ 1922 ի հրատարակութիւնն է երուանդ եպիսկոպոսին թէն ոչինչ կայ նոր հոն եւ սակայն ասոր ալ շնորհակալ պէտք է ըլլալ:

Յ. ՔԻՒՐՏԵԱՆ

Ճ Ա Ր Ա Ն Ա Ն

Հրատմ մատեն, իմ հայերեւոս հաւատքին,
Երկաթագիր Շարական,
Ո՛րքան քաղցր է հին երգերուդ մեղեդին
Լալահառաչ ողբական:

Մերթ փրփրած արցունքներու ալիքով
Կը փոթորկիս, կը ցածնաս,
Ու խորքիդ մէջ ազգ մ'իւր ամբողջ յոյսերով,
Կ'ալէկոծուի հանապազ:

Կ'ալէկոծուին ու կը ծըփան միասին
Երգն ու տանջանքն իմ ազգին,
Արձազանգով հառաչանքով կը լեցուին
Լուռ կամարներն երկրորդին:

Կաթիլ կաթիլ արցունքներն են սուրբերտ
Ամէն քո վանկ, ամէն գիր,
Քանի՛ խոկուն զըլուխ ծըռած է լալու
Էջերուդ մէջ տըրտմալիր:

Անոնք զորիչ աստղերն ըրին մեր երկնին,
Ծովը թանաք Սեւանայ,

Վիշտը սիրոյ յոյսն հաւատքին խառնեցին
Տեսիլներով ապագայ:

Այնքան անոյշ խօսքեր իբրր են զօդուել,
Որ հրեշտակներն ալ չունին.
Ու նախանձով՝ կարծես կ'ուզեն զայն խըլել
Երկինք տանիլ միասին:

Ո՞ր ազգն երբեք այսքան վըսեմ ու խորունկ
Երգեց փառքերն Աստուծոյ,
Ուր խորհուրդներն աստուածութեան անափունք
Բացուին լոյսով հաւատոյ:

Միակ գիրքն է որ Մասիսի կատարին
Գրեց Աստուած իր մատով.
Եւ հողմերուն տըլաւ լեզու մեր երկրին,
Որ զայն երգեն գմայլանքով:

Ամէն առու լոյսն այդ երգով կը ծաղի
Տապանակէն Սբութեան,
Կը վերանայ յարութեան պէս հրաշալի
Եկեղեցին հայկական:

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎ. ՀԱՆՆԵՍԵԱՆ